

English version below

ENDRE NEMES

(1909 Pécsvárad, HU – 1985 Stockholm, SE)

PRAŽSKÁ NEVĚSTA

1938, tempera na plátně, 102 x 83 cm

Kunstmuseum Bochum

Trienále SEFO 2024 MOMENTY

Reprezentant specifické polohy středoevropského surrealismu, tendující k metafyzice a bohatému symbolickému vyjadřování.

Endre Nágel se narodil v židovské rodině maďarského státního úředníka jako prostřední ze tří bratrů. Rodina se krátce nato přestěhovala do Levoče, později do Spišské Nové Vsi. Gymnázium dokončil v Budapešti a odešel do Vídně, s úmyslem studovat zde filozofii (1927), následně se vrátil na Slovensko a věnoval se žurnalistice a poezii. V roce 1930 se přestěhoval do Prahy, studoval v ateliéru Williho Nowaka na pražské Akademii výtvarných umění, přátelil se se členy pozdější Skupiny 42. Eskalující politická situace v regionu jej však začala záhy ohrožovat. Střední Evropu opustil a v roce 1938 se usadil ve Finsku, kde jej zastihla zimní válka, později se přesunul do Norska, následně do Švédska. Zde se po válce usadil natrvalo, působil jako ředitelem a inovátorem Valandovy školy výtvarných umění v Göteborgu (1947-1955), později byl členem švédské Královské akademie (1965), věnoval se divadelní scénografii, užitému umění i volné tvorbě. Byť se Nemes v západní Evropě profesně prosadil, kontakt s domovem nikdy nepřerušil. Spolupracoval s místními výrobci užitého umění (jindřichohradecké tapisérie), usiloval o prezentaci regionálního umění zahraničí. Jeho vzpomínky vyšly knižně pod názvem Pod příkrovem času (2003), jeho díla jsou součástí předních středoevropských sbírek.

Endre Nemes udržoval s Petrem Spielmannem a KMB intenzivní osobní vztahy. Malba z roku 1939 spadá do cyklu, který vznikl krátce před vypuknutím války, v letech 1937–1938. Nemes tehdy koketoval se surrealismem, metafyzikou, zůstával však figuralistou. Obracel se navíc k lokální tradici, legendám a vizuálním narativům, využíval barokního šerosvitu a kontrastu. Figura-mechanismus-symbol prochází starou Prahou, přičemž první polovina století symbolicky ustupuje té druhé, prozaičtější.

Je domovem spíše obraz, anebo jazyk? Jak čteme, chápeme a prožíváme symboly? Jak souvisí s naším každodenním životem? Je středoevropská kulturní tradice stále vizuálně „čitelná“?

Momenty Trienále
SEFO
2024

Bochum
museum
Kunst

English version below

ENDRE NEMES

(1909 Pécsvárad, HU – 1985 Stockholm, SE)

THE PRAGUE BRIDE

1938, tempera on canvas, 102 x 83 cm

Kunstmuseum Bochum

SEFO Triennial 2024 MOMENTS

Representative of a specific position of Central European surrealism, tending towards metaphysics and rich symbolic expression.

Endre Nagel was born into a Jewish family of a Hungarian civil servant as the middle of three brothers. Shortly afterwards, the family moved to Levoča and later to Spišská Nová Ves. He finished his grammar school in Budapest and went to Vienna with the intention of studying philosophy there (1927), then returned to Slovakia and devoted himself to journalism and poetry. In 1930 he moved to Prague, studied in the studio of Willi Nowak at the Academy of Fine Arts in Prague, and became friends with members of the future Group 42. He left Central Europe and settled in Finland in 1938, where he was caught up in the Winter War, later moving to Norway and then to Sweden. After the war, he settled there permanently, serving as director and innovator of the Valand School of Fine Arts in Gothenburg (1947-1955), and later as a member of the Swedish Royal Academy (1965), working in theatre set design, applied art and free-lance art. Although Nemes established himself professionally in Western Europe, he never broke contact with home. He collaborated with local producers of applied art (Jindřichův Hradec tapestries) and sought to present regional art abroad. His memoirs were published in book form under the title *Under the Cover of Time* (2003), and his works are part of leading Central European collections.

Endre Nemes maintained intensive personal relations with Peter Spielmann and the KMB. The painting from 1939 belongs to a series created shortly before the outbreak of war, in 1937-1938. At that time, Nemes flirted with surrealism and metaphysics, but remained a figuralist. Moreover, he turned to local tradition, legends and visual narratives, using baroque chiaroscuro and contrast. The figure-mechanism-symbol runs through old Prague, with the first half of the century symbolically giving way to the second, more prosaic one.

Momenty Trienále
SEFO
2024

Bochum
museum
Kunst

English version below

Is home more about image or language? How do we read, understand and experience symbols? How does it relate to our daily lives? Is the Central European cultural tradition still visually 'legible'?

Momenty Trienále
SEFO
2024

Bochum
museum
Kunst